

Datum
2013-03-25

Handläggare
Verksamhetschef Jörgen Bergvall
Arbetsmarknad och kompetensutveckling
Arbetsmarknadsenheten
0451-26 70 69 0709-71 70 69
jorgen.bergvall@hassleholm.se

Hässleholms kommun bland de bästa i Sverige på kommunala arbetsmarknadsinsatser

I en färsk rapport presenterar SKL rapporten "Att bryta mönster", där man undersökt hur kommunerna tar sig an kommunala arbetsmarknadsinsatser och vad som skiljer kommunernas arbete åt. Öppna jämförelser för ekonomiskt bistånd visar på det tydliga sambandet mellan kommunens socioekonomiska sammansättning och kostnader för ekonomiskt bistånd. Sambandet är dock inte hundra procentigt. Det finns kommuner som trots tunga bakgrundsmått har så låga kostnader för ekonomiskt bistånd eller så låg andel att man hamnar på gröna siffror, det vill säga bland de 25 procent som har lägst kostnader. I vissa fall finns det strukturella skillnader som förklarar detta, medan det i andra fall inte finns några uppenbara förklaringar. Bland dessa finns Hässleholms kommun, som är en av sex framgångsrika kommuner som studerats närmare i rapporten.

Slutsatsen SKL drar är att det inte finns någon enkel förklaring eller någon speciell metod för framgångsrika kommunala arbetsmarknadsinsatser. Dock finns några tydliga gemensamma drag. Det är bland annat korta beslutsvägar och snabba åtgärder som ska leda till jobb och egen försörjning och att insatserna som görs är individualiserade. De framgångsrika kommunerna har också ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen både på handläggare- och chefsnivå, och är öppna för samverkan både internt och externt. Ett tydligt ledarskap och arbetsgrupper där erfarenhet och nyutbildades perspektiv blandas är ett annat gemensamt drag, enligt rapporten från SKL. Något som också framkommer är att arbetet som görs i dessa kommuner sker med tydlig systematik och målmedvetenhet.

Fokus på samarbete i Hässleholm

Det är Arbetsförmedlingen som ansvarar för arbetsmarknadspolitiska insatser, men arbetslöshet är också det främsta skälet till att människor behöver ekonomiskt bistånd och det är därför arbetsmarknadsfrågorna har blivit allt viktigare för kommunerna. 80 % av landets kommuner har en särskild förvaltning eller enhet som jobbar med detta och kommunerna har kommit att få huvudansvaret för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Den här gruppen stängs ute från Arbetsförmedlingens insatser, och många av de som står längst ifrån, är beroende av ekonomiskt bistånd från kommunen, enligt rapporten från SKL.

Arbetsmarknad och kompetensutveckling / Arbetsmarknadsenheten

Postadress: Kasernvägen 2, 281 35 Hässleholm Besöksadress: Kasernvägen 2 Telefon: 0451-26 70 00 Telefax: 0451-26 70 55
E-post: kommunen@hassleholm.se Bankgiro: 866-3494 Org. nr: 212000-0985 Webb: www.hassleholm.se/ame

Möjligen finns det nu hopp för en förändring, då regeringen i det senaste regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen tydligt slår fast att Arbetsförmedlingen ska stärka uppföljningen av arbetssökande bland mottagare av ekonomiskt bistånd. I Hässleholm förs löpande dialoger både bland tjänstemän och chefer. Tjänstemännen träffas på s.k. ärendegenomgångar, där individärenden diskuteras, och utöver arbetsförmedlare finns också personal från vuxenutbildningen, socialtjänsten och Arbetsmarknadsenheten. Cheferna för dessa enheter träffas kontinuerligt i en operativ ledningsgrupp, där samarbetsfrågorna står i fokus. Vad resultatet konkret kommer att landa i, utifrån regleringsbrevet och det myndighetsövergripande samarbetet, återstår att se.

Om flera parter bestämmer sig för att samarbeta mot ett givet mål ligger det i sakens natur, att detta görs för att målet snabbare ska nås. Lika självklart är det att parterna inte gör exakt samma saker, att ansvarsfördelningen mellan parterna är tydlig. Här har vi fortfarande mycket kvar att göra. Kommunens roll i arbetsmarknadspolitiken är synnerligen oklar, det påvisas bl.a. av att 20 % av Sveriges kommuner helt saknar arbetsmarknadsenheter. Ingen kan påstå att ett optimalt arbete utförs om inte dessa organisatoriska förutsättningar är klarlagda. Ett samarbete är beroende av att alla parter känner till var och ens ansvar.

Rutiner saknas

Arbetslöshet eller sjukdom är den främsta förklaringen till att människor behöver ekonomiskt bistånd. Ändå saknar de flesta kommuner gemensamma skriftliga rutiner för samarbete med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, primärvården och psykiatrin, enligt rapporten från SKL.

- Inom projektverksamheten i Hässleholm drar vi slutsatserna att det är Arbetsförmedlingen som äger ansvaret för de arbetsmarknadspolitiska insatserna, och därför bör kommunernas uttalade målsättning vara att hjälpa Arbetsförmedlingen att nå sina resultat, för att på bästa sätt främja de egna kommunmedborgarna. Detta kan inte göras optimalt, om rollerna och ansvarsfördelningen inte är tydlig. I väntan på nationella riktlinjer och regeringsbeslut, som kanske aldrig kommer, är det därför av högsta prioritet att parterna har en hög samverkan och att överenskommelser om rutiner, roller och ansvarsfördelning träffas lokalt.

Överenskommelser mellan de olika parterna finns, inte minst inom de olika samordningsförbunden (Finsam) men ofta är detta övergripande generella planer, som dessutom inte gäller för samtliga målgrupper. Risken som finns med sådana s.k. överenskommelser, är att det bara blir fina ord, väl förvarade i en skrivbordslåda.

Arbetsmarknad och kompetensutveckling/ Arbetsmarknadsenheten

Postadress: Kasernvägen 2, 281 35 Hässleholm **Besöksadress:** Kasernvägen 2 **Telefon:** 0451-26 70 00 **Telefax:** 0451-26 70 55
E-post: kommunen@hassleholm.se **Bankgiro:** 866-3494 **Org. nr:** 212000-0985 **Webb:** www.hassleholm.se/ame

Onyanserad debatt om ungdomsarbetslösheten

En målgrupp som ofta diskuteras i arbetsmarknadssammanhang är "ungdomarna". Sällan blir debatterna och diskussionerna så onyanserade som när den här målgruppen kommer på tal. Ungdomsarbetslösheten är en politiskt laddad fråga och det är därför politiskt styrda organisationer emellanåt skriker ut sin frustration i den här frågan. Ofta beskrivs ungdomsarbetslösheten som en kamp som måste vinnas innan tiden rinner ut. Vi riskerar annars en "förlorad generation" och det gäller att öka takten, att springa så fort det går...

- Frågan är bara, åt vilket håll? Vem gör vad? Och vem är egentligen "ungdom"?

I Sverige finns en ungdomsarbetslöshet på tolv procent! Var fjärde ungdom är arbetslös! Det här är rapporter som kan komma precis samtidigt, på samma dag. Frågan man ställer sig här är naturligtvis vilken av rapporterna man ska lita på. Sanningen är den att båda rapporterna kan vara rätt och att man får det svar som efterfrågas!

Ålder är en siffra! Ibland räknas ungdomar som 16-24 år och i andra fall kan ungdomsgruppen räknas som de mellan 18-29 år. Det finns ungdomar som väljer arbetslöshet, som vill ta ett "sabbatsår" och kanske passa på att resa eller göra någon annan livsnjutande insats innan vuxenlivets krav börjar. Det finns ungdomar som är högutbildade och det finns de som är lågutbildade. Ungdomar kan vara både rika och fattiga, bo hemma hos sina föräldrar eller kanske helt saknar egen bostad. -Och så finns det ungdomar som har psykisk ohälsa. Enligt en nyligen publicerad rapport från OECD, "Mental Health and Work: Sweden" hävdas att 25 % av alla 16-18-åringar har psykisk ohälsa. I rapporten kan man också läsa att den psykiska ohälsan svarar för 60 % av alla nyansökningar om aktivitetsersättning och har blivit den vanligaste orsaken till att personer i arbetsför ålder i Sverige står utanför arbetsmarknaden.

OECD rekommenderar myndigheterna bl.a. att

- Ge adekvat stöd till elever som inte fullföljer sin utbildning, och till unga som varken arbetar eller utbildar sig och som har psykiska hälsoproblem
- Ge adekvat stöd att söka arbete och att ge adekvat stöd till hälso- och sjukvård, för de personer som uppbär sjukpenning och har psykiska hälsoproblem.
- Utveckla metoder för att integrera hälso- och sjukvården med de stödreformer som erbjuds i samband med arbetssökande.

Låt oss fundera ett tag på vad som menas med "adekvat stöd", och vilka metoderna skulle kunna vara för att integrera hälso- och sjukvården. Låt oss sedan fundera på vilka uppgifter skolan ska ansvara för, och vilka uppgifter som ska skötas av socialtjänsten, omsorgen, vuxenutbildningen, Arbetsmarknadsenheten respektive Arbetsförmedlingen, Region Skåne och Försäkringskassan. Har näringslivet en funktion att fylla?

- När vi har detta klart för oss, då springer vi!

Arbetsmarknad och kompetensutveckling/ Arbetsmarknadsenheten

Postadress: Kasernvägen 2, 281 35 Hässleholm **Besöksadress:** Kasernvägen 2 **Telefon:** 0451-26 70 00 **Telefax:** 0451-26 70 55
E-post: kommunen@hassleholm.se **Bankgiro:** 866-3494 **Org. nr:** 212000-0985 **Webb:** www.hassleholm.se/ame

Vi kan fortsätta göra så som vi alltid gjort, åtminstone de senaste decennierna, och kapa toppar, skapa tillfälliga projektverksamheter och andra typer av snabba insatser. Självklart ger detta också effekter. Det har vi bevisat!

- Men om vi gör så som vi alltid gjort, kommer vi att få det vi alltid fått. Om vi (samhället, med myndigheter, näringsliv och privatpersoner) inte genomför en väl genomtänkt samarbetsplan där vi tar oss an problemet från grunden, kommer ungdomsarbetslösheten att bestå i många decennier till.

Hässleholm kan bli modell för hela Sverige

Utbildningsminister Jan Björklund och två FP-ministrar i alliansregeringen skriver i en debattartikel i Dagens Nyheter den 2013-01-31 att en utredare ska få i uppdrag att bl.a. titta på möjligheterna att Arbetsförmedlingen ska få upphandla sfi (utbildning i svenska för invandrare) inom etableringsreformen, i syfte att få en ökad individanpassning, möjligheter att kombinera studier med praktik och för att få en sammanhållen utbildning i svenska språket. När statsminister Fredrik Reinfeldt besökte Arbetsmarknadsenheten förra året kunde han konstatera att det här är en modell som till stora delar redan finns i Hässleholms kommun. Vi har m.a.o. anledning att vara stolta över den verksamhet som genomförs i vår kommun, som kan bli en modell för hela landet.

När verksamheter inom det här området konkurrensutsätts finns emellertid en målgrupp som alltid kommer i kläm. Det handlar om personer med ohälsa som (ännu) inte fått en diagnos eller vårdhjälp, personer som inte är tillräckligt sjuka för att av alla instanser betecknas som vårdbehövande (ofta handlar det om psykisk ohälsa) eller personer som är svåra att placera i fack, som inte har distinkta problem man kan sätta fingret på. Och den här målgruppen är stor!

- Det finns nämligen inga ekonomiska incitament för en affärsdrivande, konkurrensutsatt verksamhet att ta hand om den här målgruppen som *kanske* är sjuk, eller *kanske* istället har inlärningsproblem, eller *kanske* "bara" har sociala problem - som definitivt behöver utredas vidare. Den här målgruppen är kostnadskrävande och för den affärsdrivande utbildningsverksamheten blir det mycket mer lönsamt att vända sig till tydliga målgrupper och segment som t.ex. "högutbildade" eller "yrkesutbildade", eftersom ersättningen per elev är densamma.

- *Av den anledningen måste vi bygga upp en beredskap för att elevunderlaget kommer att sjunka i de kommunala verksamheterna, men att antal elever med utredningsbehov i kommunal verksamhet kommer att vara konstant. Kommunen är det sista skydds nätet för medborgaren, och därför måste vi bygga en organisation som kan ta hand om dem som ingen annan tar hand om, i en verksamhet som tål stora förändringar och snabba politiska beslut.*

Arbetsmarknad och kompetensutveckling/ Arbetsmarknadsenheten

Postadress: Kasernvägen 2, 281 35 Hässleholm **Besöksadress:** Kasernvägen 2 **Telefon:** 0451-26 70 00 **Telefax:** 0451-26 70 55
E-post: kommunen@hassleholm.se **Bankgiro:** 866-3494 **Org. nr:** 212000-0985 **Webb:** www.hassleholm.se/ame

Kommunens roll i arbetsmarknadspolitiken måste tydliggöras

Inom projektet "Samverkan utan gränser" planeras för den utvecklingen, när det gäller projektverksamheten i Hässleholm. Nya arbetsmetoder ska tas fram och smarta IT-lösningar ihop med andra kommuner och myndigheter, som t.ex. Region Skåne och Arbetsförmedlingen, ska utvecklas. Samverkan ska stärkas. Projektverksamheten i Hässleholm ska försöka tydliggöra den egna rollen inom arbetsmarknadspolitiken, bl.a. genom att:

- Kartlägga samhällets gjorda insatser för individer i utanförskap.
- Skapa nya arbetsmetoder som tydligare mäter förmågor och beteenden hos individer.
- Delge samverkande myndigheter den information vi har, som ger de samverkande myndigheterna bättre förutsättningar att lyckas med sina mål.
- Öka samarbetet med näringsliv, föreningar och sociala företag.

Högt ställda målsättningar

Målsättningarna för projektverksamheten är högt ställda, och projektpersonal som arbetar med dessa frågor är oerhört kompetent och drivande. Trots detta är det bara att inse att vi inte kommer att lösa alla problem för den här målgruppen. Vi brottas med stora frågor som varit ett bekymmer under många, många år, och vi ska dessutom försöka gå i takt med stora, toppstyrda, nationella organisationer. Då går det långsamt. Vi måste ta ett steg i taget, se över alla rutiner vi har och försöka analysera vilken utveckling vi är på väg mot, för att klargöra kommunens roll och målsättning med arbetsmarknadspolitiska insatser, som alla behövande kommuninvånare ska kunna ta del av. Förhoppningsvis kan Hässleholms kommun även fortsättningsvis vara ledande inom utvecklingen av kommunala arbetsmarknadspolitiska insatser, och inom projektverksamheten ska vi definitivt behålla och utveckla ett redan gott samarbete med andra aktörer. Nyckeln till framgång är samverkan, med tydlig systematik och målmedvetenhet!

Det är galet att kvaliteten på kommunal arbetsmarknadsverksamhet bedöms utifrån antalet individer som lyckas ta sig från ekonomiskt beroende av bistånd till avlönat arbete, när detta är den statliga Arbetsförmedlingens ansvar, uppdrag och målsättning! Rätt målsättning för en kommunal arbetsmarknadsverksamhet borde istället vara att arbeta med rätt segment och att skapa rätt typ av kompletterande insatser, som hjälper samverkande parter att uppnå sina mål!

Kämpaglöden är det inget fel på. Vi har goda förhoppningar om att kunna ta ett stort kliv fram i utvecklingen när det gäller den här problematiken. Och lyckas vi med det, bjuder vi gärna ner statsministern igen, och berättar vad vi kommit fram till.

Jörgen Bergvall
Verksamhetschef/Projektägare
Arbetsmarknadsenheten, Hässleholms kommun

Arbetsmarknad och kompetensutveckling/ Arbetsmarknadsenheten

Postadress: Kasernvägen 2, 281 35 Hässleholm **Besöksadress:** Kasernvägen 2 **Telefon:** 0451-26 70 00 **Telefax:** 0451-26 70 55
E-post: kommunen@hassleholm.se **Bankgiro:** 866-3494 **Org. nr:** 212000-0985 **Webb:** www.hassleholm.se/ame